

A. Nagy László (MPP)

Kizárólagosság helyett belső szövetséget*

A Magyar Koalíció Pártja 1998-ban Szlovákiában három magyar párt egyesülésével jött létre. Ezek a Magyar Polgári Párt, a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom és az Együttélés voltak. Mindhárom párt az egyesülést megelőzően közel egy évtizedes működésre tekinthetett vissza.

A Magyar Polgári Párt elődje a Független Magyar Kezdeményezés elsőként alakult 1989. november 18-án rendszerváltó pártként. A szlovákiai magyar közösség természetes közösség, ezért a kommunizmus bukását követően a politikai pluralizmus jegyében, a liberális FMK után gyors egymásutániságban létrejött a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom és az Együttélés. A felnőtt, szabad társadalmakra jellemző politikai pluralizmus határozta meg a szlovákiai magyar politikát is 1998-ig. A három magyar párt között fokozatosan kialakult az együttműködés és a versengés természetes intézményrendszere országos, regionális és helyi szinten.

Bebizonyosodott, hogy a szlovákiai magyarok a legfontosabb közösségi érdekeket szem előtt tartva képesek kritikus helyzetekben is egymással együttműködni minden szinten. A kialakult intézményesített egyeztető és együttműködési rendszert Vladimír Mečiar 1998-as kilátásba helyezett választási törvénye szüntette meg. Ennek várható következményeitől tartva, a szlovákiai magyar közvélemény többségének támogatásával a három magyar pár kongresszusa az egyesülés mellett döntött.

A pártegyesülést azonban valójában a politikai kényszerhelyzet váltotta ki.

Visszatérve a pártegyesülést megelőző hőskorszakhoz, az FMK-Magyar Polgári Párt megalakulásának pillanatától kezdve vállalta a rendszer-

* Megjelent az Együtt egymásért – 10 éves a Magyar Koalíció Pártja kiadványban, mely a párt megalakulásának 10. évfordulója alkalmából készült. *Forrás:* <http://www.mkp.sk/node/47>

váltó feladatokat. Kivette részét a 1989–1990-es rövid átmeneti időszak, majd az első szabad választás után 1990-ben létrejött első szlovák kormány munkájából. Kelet-Közép-Európában a huszadik század második felében ez volt az első eset, hogy etnikai kisebbségi párt az etnikai többség demokratikus pártjaival együtt kormányt alakított. Mint ahogy az ezt követő közel két évtized bizonyította, az első közös kormányzás két esztendeje modellt teremtett nemcsak Szlovákiában, hanem többek közt Romániában és a balkáni államokban is. Ma, a pártegyesülés után tíz évvel is időszerű a kérdés, hogy az 1998-as pártegyesülést követően milyen tapasztalatokat tudott átvenni a Magyar Koalíció Pártja a Magyar Polgári Párttól? Időszerű a kérdés, mert az elmúlt tíz esztendőben ilyen elemzést sem maga a Magyar Koalíció Pártja, sem elemzők nem végeztek el.

A legfontosabb felismerés, amelyet az újonnan létrejött párt a magáévá tett, a Magyar Polgári Pártnak az a politikai paradigmája volt, hogy Szlovákiában tényleges politikai eredményeket mind általános politikai kérdésekben, mind kisebbségpolitikai kérdésekben csak a többségi nemzet demokratikus erőivel együtt lehet elérni.

Ez is, de Szlovákiában ennek a fordítottja is bebizonyosodott: az etnikai kisebbség politikai képviselőinek támogatása és részvétele nélkül (és itt elsősorban a magyarokra kell gondolni) nem lehet jelentős és tartós eredményt elérni. Erre a 1998 és 2006 között megvalósult kétszeres magyar kormányzati részvétel a bizonyíték.

Az már a kilencvenes évek legelején kiderült, hogy csak úgy lehet hiteles választói előtt, hazai és külföldi partnerei és szövetségesei szemében is egy etnikai kisebbségi politikai párt, ha céljai elérésének érdekében vállalja a kormányzati felelősséget, annak minden kedvező és népszerűtlen intézkedésével együtt. Ahogyan ez a szlovákiai magyar közvéleményben megfogalmazódott: gölt löni csak a pályán lehet. Aki a lelátókon marad, az jobb esetben is csak a szurkoló szerepét gyakorolhatja.

A szlovákiai magyarok második, 1998-as kormányzati szerepvállalásakor az MKP képviselői nem csupán nemzetiségi vonatkozású programcélokkal ültek a tárgyalóasztalhoz, hanem átfogó, az egész állam működésére és a szükséges társadalmi változásokra is kiterjedő elképzelésekkel. Ezek megfogalmazásában és a szükséges szakemberi háttér kialakításában, majd a kormányzati posztok elfoglalásában nagyon jelentősek voltak a Magyar Polgári Párt korábbi kormányzati tapasztalatai.

Ennek lényege két síkon fogalmazódott meg.

Az egyik az volt, hogy a szlovákiai magyar politika céljait nem lehet csupán az oktatásügyre, a kultúrára, a nyelvhasználatra leszűkíteni. A szlo-

vákiai magyar politikának megvannak a sajátos érdekei a gazdaságpolitikában, a régiófejlesztésben, a mezőgazdaságban, a közlekedés- és infrastruktúra-fejlesztés politikájában, az egészségügyben, a szociálpolitikában. Az ideológisztikus magyarságpolitikát felváltotta egy átfogó, korszerű magyarságpolitika. A másik felismerés azt tükrözte, hogy a szlovákiai magyar politikai képviselőnek nem közömbös, hogy Szlovákia milyen politikai irányban fog haladni, sőt ennek kialakításában magának is meghatározó szerepet kell vállalnia. Tehát a szlovákiai magyaroknak nem mindegy, hogy az országban lesz-e parlamenti demokrácia, jogbiztonság, betartják-e az emberi és kisebbségi jogokat vagy sem? És az sem lehet mindegy, hogy a hatalom gyakorlása autokratikus vagy demokratikus lesz? Kik lesznek az ország partnerei és szövetségesei: Moszkva vagy Brüsszel? Vállalja-e Szlovákia a politikai és gazdasági szövetség mellett a biztonsági és katonai együttműködést az Európai Unióval és Washingtonnal, vagy inkább marad Kelet-Európa leszakadó sűrű zónájában?

Akarja-e az MKP az Európai Unióhoz és a NATO-hoz történő csatlakozást vagy sem?

A gazdaságban, a szociális szférában, a közkiadásokban hajlandó-e az MKP vállalni a megszorítások „Bokros-csomagját”, vagy inkább a populizmust fogja támogatni?

Az ország közös gazdájaként való gondolkodás korábban ismeretlen gyakorlat volt a szlovákiai magyarok számára. Amikor ezt a felfogást a néhai FMK–Magyar Polgári Párt a múlt század nyolcvanas éveinek végén és a kilencvenes évek elején egyedüli magyar pártként felvállalta és gyakorolta, sokan értetlenkedtek, sőt árulást kiáltottak. Ám a kilencvenes évek szlovákiai tapasztalatai (mečiarizmus) és az egyesülő európai politika az egész szlovákiai magyar politikát a felelős és felnőtt politika irányában vitte.

Csak megjegyzem, hogy hasonló változás következett be a szlovák politikában is. Először a politikai elitek szintjén, majd a szlovákiai politikai közvélemény szintjén is.

Szlovákiában már a pártegyesülést megelőzően külön tekintélyt kölcsönzött a magyar pártoknak az a tény, hogy bizonyítva alkalmasságukat és megbízhatóságukat nagytekintélyű nemzetközi politikai pártszervezeteknek és szövetségeknek váltak rendes tagjaivá. Így a Magyar Polgári Párt a Liberális Internacionálénak és európai szervezetének, az ELDR-nek volt rendes tagja. Az elsőben A. Nagy László, a másodikban Petőcz Kálmán töltött be alelnöki tiszteket a pártegyesítésig.

A pártegyesítésig megbízható támaszt jelentett az elődpártok kapcsolatrendszere a szomszédos országok eszmeileg rokonpártjaival. Itt elsősorban

Magyarországra, Csehországra, Németországra és Ausztriára kell gondolni. Magyarország esetében pedig külön jelentőséggel bírt a mindenkori magyar kormánnyal való jó viszonyra való törekedés.

Az elődpártok jó nemzetközi kapcsolatai sok esetben jelentettek fékező erőt a mečiari kormányzattal szemben, mind nemzetiségpolitikai vonatkozásban, mind pedig a demokratikus rend megvédése szempontjából általában is.

Ebben a vonatkozásban elmondható, hogy az MKP nyolcéves kormányzói időszaka alatt nemcsak a szűkebben értelmezett szlovákiai magyar érdekek szempontjából, hanem az ország érdekében is erőteljesen kamatoztatható volt a korábban Európa, de Amerika elsősorban konzervatív és liberális erőivel kialakított jó viszony. Ennek döntő jelentősége volt Szlovákia NATO- és európai uniós tagságának elnyerésében is.

A pártegyesítést követő években gyakran felmerült a párton belüli viszonyok, illetve erőviszonyok kérdése a volt elődpártok képviselői között. Mivel az egyesülést követően a kongresszus rövidesen megszüntette a platformszabadságot, ezek a kérdések lekerültek a napirendről. Esetenként azonban más-más formát öltve felszínre törtek. Hol személyi kérdésekként, hol programprioritásokként, hol pedig területi köntösbe burkolva.

A pártegyesülést megelőző politikai pluralizmust, a politikai kérdések és megoldások szabad versenyét a párton belül politikai munkamegosztás váltotta fel. Előtérbe került a szakmai felkészültség, tudás és politikai tapasztalat. Így számos tehetséges fiatal került be a kormányzatba, az államigazgatás központi, regionális és helyi szerveibe. A gazdaságban, a gazdasági szakágazatok vezető szerveiben, a belügyben, külügyben, egészségügyben, a munka- és szociális ügyben, az oktatásban és kultúrában is megjelentek az érdekeinket képviselő emberek.

A kormányzás felelőssége soha el nem képzelt mennyiségű feladatot rótt a pártra. Ezen feladatoknak a teljesítése, a megfelelő szakemberek bevonása a kormányzásba minden szinten hatalmas energiákat kötött le. Emiatt az eszmei viták, a párt működtetésének és építésének kérdései háttérbe szorultak.

Az átgondolt politikai, társadalmi, gazdasági és nemzetiségpolitikai célkitűzéseknek, a saját erők összefogásának és a helyes szövetségi politikának köszönhetően a szlovákiai magyarság új politikai modellt teremtett.

Többek között ennek is köszönhetően az MKP sikeresen teljesítette a két kormányzói időszakban magára vállalt feladatokat. Az MKP tízéves történetének, de a második világháború óta eltelt időszaknak ez a nyolc éve méltán tartozik a legsikeresebbek közé.

A Magyar Koalíció Pártja néven ismertté vált modell addig, amíg a magyarok kormányzati érdekképviselője volt a tét, jól is működött.

Az MKP-nak is köszönhetően Szlovákia sikeres országgá vált. Jelentősen nőtt a szlovákiai magyarok társadalmi megbecsülése, de nem lehet lebecsülni a meglévő és megújuló etnikai feszültségeket sem. Ma, tíz évvel a pártegyesülés után új helyzet van. Az MKP két éve nem kormányzó párt, ám a szlovákiai magyarsággal szembeni felelőssége ezzel nem csökkent. Jelentős feszültségek keletkeztek a párt körül, de a párton belül is. Kell, hogy legyen bátorságunk ahhoz, hogy türelmesen újragondoljuk a problémákat, és ha kell, teremtünk meg a problémák kezelésének új intézményesített formáit is.

Nem kizárólagosságra van szüksége a Magyar Koalíció Pártjának, hanem megújuló belső szövetségre.